

УДК 911.3

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ

Герман І.В.

Черкаський державний технологічний університет

У статті здійснено аналіз стану інвестиційної діяльності в Україні в сегменті туристичного бізнесу. Висвітлено питання актуальності залучення вітчизняних і міжнародних інвестицій в туристичну сферу. Акцентовано увагу на пріоритетних напрямках для інвестування в туризм, формах і методах залучення та цільового спрямування інвестицій.

Ключові слова: інвестиція, інвестиційна діяльність, інвестиційна політика, пріоритетні напрямки, туризм, туристична сфера, туристичні підприємства.

Постановка проблеми. За даними Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) щороку більш як один мільярд людей подорожують в інші країни, що сприяє становленню туризму в якості провідного сектору економіки. Із рахунків глобального валового внутрішнього продукту (далі – ВВП) на сферу туризму припадає 10%, від загального світового експорту – 6% [17].

Держава Україна, розташована в центрі Європи, завдяки туризму має достатні умови для поступального розвитку економіки, однак у порівнянні з провідними країнами світу суттєво гальмує за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг. Одним з найбільш важливих факторів негативного впливу на ситуацію, що відбувається на ринку туристичних послуг, є загострення фінансово-економічної кризи, пов'язаної з анексією Автономної Республіки Крим (далі – АРК) і проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей. Ці фактори суттєво впливають на зменшення в'їзного туристичного потоку в Україну, гальмують розвиток інфраструктури туризму, зменшують туристичні можливості країни як на внутрішньому, так і на зовнішньому туристичному ринку. Одним із фактичних кількісних показників зменшення попиту на туристичні послуги в Україні є зменшення вдвічі кількості іноземних туристів, що, здебільшого, пов'язане саме з питанням безпеки для туристів, застереженням щодо відвідування країни, де відбувається агресивні військові дії (враження повномасштабної війни та «гарячої точки»). Єдиним вирішенням цих системних проблем у сфері туризму та курортів може стати стратегічно орієнтована державна політика, серед основних завдань якої – визначення туризму одним із основних пріоритетів держави. У зв'язку з цим нагальним є розробка та впровадження економіко-правових механізмів успішного ведення туристичного бізнесу, інвестиційних механізмів розвитку туристичної інфраструктури, інформаційно-маркетингових заходів щодо формування туристичного іміджу України [13].

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Аналіз наукових джерел з актуальних питань інвестиційної політики, зокрема підприємств туристичної сфери, свідчить про те, що поряд із зарубіжними авторами, вагомих вклад до наукової теоретичної бази з цієї проблематики належить і вітчизняним науковцям. Серед них – Л. Дядечко, Є. Козловський, М. Корецький, Н. Кудла [9], О. Шуплат [18], С. Сисоєва [15], С. Хлоп'як.

Вагоме значення для розкриття питання інвестиційної діяльності в Україні має дослідження нормативно-правової бази з цих питань, врахування змін, які відбулися останніми роками в правовому полі держави. Це, зокрема, Закони України «Про інвестиційну діяльність» [12]; «Про внесення змін до деяких законів України з метою наукової і науково-технічної діяльності», яким передбачено розробку та впровадження інвестиційного податкового кредиту [11].

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є розгляд та аналіз актуальних питань інвестиційної політики підприємств туристичної сфери, механізмів інвестування в туристичну діяльність в Україні та форми управління інвестиційною діяльністю туристичного підприємства.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Згідно оцінки Всесвітньої туристичної організації ООН (далі – ЮНВТО) загальна кількість робочих місць, що прямо або опосередковано стосуються сфери туризму, становить 11% [13]. Туризм – це один із шляхів виховання взаєморозуміння та поваги між народами. Однак слід пам'ятати, що це ще й важливий сектор економіки, адже на міжнародний туризм припадає 7% (це \$1,5 трлн) обсягу світового експорту [3]. Отже, сфера туризму та курортів стає однією з основних галузей, що має значний вплив на загальний стан і тенденції світової економіки. Сфера туризму має безпосереднє або опосередковане відношення більш як до 50 галузей економіки, що сприяє підвищенню рівня зайнятості, диверсифікації національної економіки, збереженню та розвитку культурного потенціалу, збереженню екологічно безпечного навколишнього природного середовища; підвищує рівень інноваційності національної економіки, сприяє гармонізації відносин між різними країнами та народами [13].

У сучасних політичних, економічних, соціальних, екологічних умовах саме економічний механізм має забезпечити дотримання принципів сталого (збалансованого) розвитку територій та сприяти досягненню високого рівня конкурентоспроможності. Цього можливо досягти, в першу чергу, завдяки використанню інструментів для формування сприятливих умов щодо залучення в туристичну галузь відповідних інвестицій. Одночасно актуальним є надання підтримки вітчизняному виробнику туристичної продукції, сприяння фінансовому оздоровленню підприємств туристичної галузі, впровадження сучасних інформаційних і маркетингових технологій [13].

Контрольні показники розвитку сфери туризму та курортів в Україні

Найменування показника розвитку	За роками			
	2015	2019	2022	2026
1. Кількість іноземних туристів, які в'їжджають до України, млн. осіб	12,9	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 2 рази	збільшення у 2,5 раза
2. Кількість суб'єктів туристичної діяльності, тис. одиниць	6,8	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 3 рази	збільшення у 5 разів
3. Обсяг надходжень до місцевих бюджетів від сплати туристичного збору, млн. гривень	37,1	збільшення у 2 рази	збільшення у 5 разів	збільшення у 10 разів
4. Обсяг надходжень до зведеного бюджету (податки та збори) від діяльності суб'єктів туристичної діяльності, млрд. гривень	1,71	збільшення у 2 рази	збільшення у 5 разів	збільшення у 10 разів
5. Кількість робочих місць у сфері туризму, тис. осіб	88	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 3 рази	збільшення у 5 разів
6. Кількість внутрішніх туристів, тис. осіб	357	збільшення у 2 рази	збільшення у 3 рази	збільшення у 5 разів
7. Кількість екскурсантів, тис. осіб	125,5	збільшення у 1,5 раза	збільшення у 2 рази	збільшення у 2,5 раза

Завдяки розробці та впровадженню ефективного фінансового механізму реалізації «Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» (далі – Стратегії) можливо досягти позитивних результатів. Серед фінансових спрямувань на розвиток туризму можуть бути кошти [13] державного та місцевих бюджетів; суб'єктів туристичної діяльності; міжнародної технічної допомоги; інших міжнародних донорів; фінансових організацій (установ); інвесторів; з інших джерел, не заборонених законом.

З метою визначення обсягів фінансування Стратегії необхідно визначити конкретні завдання з урахуванням коштів, передбачених державним бюджетом на відповідний рік. Передбачені відповідні контрольні показники, яких необхідно досягти за результатами реалізації Стратегії, де за вихідні показники взято показники 2015 р. (табл. 1) [13].

У табл. 2 відображено очікувані показники за результатами реалізації Стратегії у 2026 р. [13].

Таблиця 2

Очікувані показники за результатами реалізації Стратегії (2026 р.)

Пор. №	Найменування показника	Одиниця виміру	Кількісне значення показника
1	Збільшення витрат туристів під час подорожей в Україні	млрд. грн	до 80,000
2	Збільшення обсягу капітальних інвестицій у сферу туризму та курортів	млрд. грн	до 6,600
3	впровадження рекомендованої ЮНВТО системи сателітного рахунка	не визначено	не визначено

Отже, актуальним залишається питання визначення пріоритетних напрямків спрямування інвестицій з метою отримання найбільш оптимального ефекту від їх впровадження в сфері туризму, очікуючи, в першу чергу, як на економічний, так і на соціальний ефект. Ключове відомство у процесі просування України у світові топи країн, що мають істотний дохід з тих надходжень, які приносить туристична сфера, є департамент туризму і курортів Міністерства

економічного розвитку і торгівлі України (далі – МЕРТ). Згідно з інформацією офіційного сайту МЕРТ, держбюджетом нашої країни на 2017 р. передбачені бюджетні асигнування на реалізацію заходів у сфері туризму і курортів у сумі майже 31 млн грн. Однак у жовтні 2016 р. була припинено фінансування витрат на виставки за рахунок загального бюджетного фонду.

Наразі в Україні, за даними МЕРТ України, практично немає проектів у сфері туризму, які б відповідали міжнародним стандартам. Таким чином це має мотивувати всіх зацікавлених юридичних і фізичних осіб, які мають відношення до індустрії гостинності, туристичної діяльності та дотичних до цих сфер економіки України суб'єктів господарювання вивчати, аналізувати, розробляти та пропонувати реальні, спрямовані на позитивний результат інвестиційні проекти. Це стосується як ініціаторів-замовників інвестиційних проектів, так і виконавців, які можуть представляти достатньо широке коло державних, регіональних, місцевих структур, підприємств, представників громадянського суспільства тощо [8].

На вимогу дня Асоціація індустрії гостинності України (далі – Асоціація) [1] у 2017 р. оголосила умови для грантової програми «Підтримка розвитку внутрішнього туризму в Україні». Треба враховувати те, що за відсутності ефективних програм розвитку індустрії туризму в Україні розробка регіональних програм розвитку туризму не враховується в державному та місцевому бюджетах і реалізується ініціативними громадянами України, тобто волонтерами. Отже, виникає актуальне питання інвестування в підготовку кадрів, підвищення рівня кваліфікації для осіб, які опікуються питаннями розвитку туризму в регіонах України.

Програмою було передбачено обсяг однієї грантової допомоги до 30 тис. грн. для кожної з десяти громад, які виграють конкурс щодо розробки якісних програм розвитку туризму в містах, районах та областях України, та відповідна експертна підтримка Асоціації. Вагомою підставою для допущення в якості конкурсанта мала бути вимога Асоціації до представників органів місцевого самоврядування або профільного комітету міста, району або області щодо дотримання наступних умов [1]:

Таблиця 3

**Джерела фінансування
інвестиційної діяльності в Україні**

Пор. №	Джерело фінансування	Примітка
1	Власні фінансові ресурси інвестора	Прибуток
		амортизаційні відрахування
		відшкодування збитків від аварій
		відшкодування збитків від стихійного лиха
		грошові нагромадження та заощадження громадян
		грошові нагромадження та заощадження юридичних осіб
	Інше	
2	Позичкові фінансові кошти інвестора	облігаційні позики
		банківські кредити
		бюджетні кредити
3	Залучені фінансові кошти інвестора	кошти, одержані від продажу акцій
		пайові внески громадян і юридичних осіб
		інші внески громадян і юридичних осіб
4	Бюджетні інвестиційні асигнування	–
5	Безоплатні та благодійні внески, пожертвування	організацій
		підприємств
		громадян

- серед пріоритетних напрямків розвитку області туризм має входити до п'ятірки пріоритетних;
- обласна рада має підтримати заявника;
- відсутність в області діючої програми розвитку туризму.

Інвестиційна діяльність розглядається як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій та забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проектів і проведення операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових та інтелектуальних цінностей. Суб'єктами (інвесторами і учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України та іноземних держав, а також держави. Недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, страховики та фінансові установи – юридичні особи публічного права здійснюють інвестиційну діяльність відповідно до законодавства, що визначає особливості їх діяльності. Інвестори – суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування; можуть виступати в ролі вкладників, кредиторів, покупців, а також виконувати функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності. Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора. Об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права [12].

Забороняється інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України, а також порушує права та інтереси громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом. Джерела фінансування інвестиційної діяльності відображені в табл. 3 [12].

Кабінет Міністрів України відповідно до Конституції та законів України:

- розробляє та затверджує програми розвитку туризму в Україні;
- фінансує їх виконання відповідно до бюджетного законодавства;
- організовує та забезпечує реалізацію державної інвестиційної політики в галузі туристичної діяльності [14].

Серед повноважень Кабінету Міністрів України в галузі туризму – підготовка та подання на розгляд Верховної Ради України як складову частину проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік пропозиції щодо обсягів бюджетних коштів для фінансової підтримки проектів і програм з розвитку туризму. До основних пріоритетних напрямів державної політики в галузі туризму, зокрема, належить забезпечення становлення туризму як високорентабельної галузі економіки України, заохочення національних та іноземних інвестицій у розвиток індустрії туризму, створення нових робочих місць [14].

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері туризму та курортів, реалізує державну інвестиційну політику в галузі туризму та курортно-рекреаційній сфері; інші центральні органи виконавчої влади також діють в межах своїх повноважень. Порядок формування, фінансування і реалізації регіональних і місцевих програм розвитку туризму визначається законом.

Варто зазначити, що з метою визначення пріоритетних напрямків інвестування в сфері туризму, треба чітко обґрунтувати необхідність першочерговості вкладення інвестиційних ресурсів у відповідні регіони, які доцільно розвивати з урахуванням ситуації на ринку послуг. Також необхідно враховувати пріоритети та перспективи співпраці в туристичній сфері з тими країнами, з якими прийнято безвізовий режим [8]. Уряд України прийняв середньостроковий план 2017-2020, де прописано, що одним із пріоритетів є розвиток туризму.

У кожній обласній адміністрації є представник, який відповідає за певний регіон; є Нацрада, Рада міст та регіонів, члени яких практично кожен місяць зустрічаються для вирішення актуальних питань у сфері туризму.

Фінансування туристичної діяльності відбувається переважно за рахунок залучених і позичкових засобів (близько 2/3) і лише частково – за рахунок власних та інших джерел [9].

Серед залучених засобів основна частка (50% і більше) припадає на кредиторську заборгованість, що пов'язано з тим, що туристичні підприємства отримують гроші за продані тури раніше,

ніж надають послуги туристу за договором. Туристичні фірми не користуються кредитуванням під оборотні засоби. Це пов'язане з тим, що джерелами фінансових ресурсів туристичного підприємства є власні та залучені засоби. Потреба у позикових засобах у туристичного підприємства виникає лише при кредитуванні інвестицій, необхідних для будівництва готелів, придбання туристичних автобусів тощо [9].

Враховуючи вагоме значення матеріальних чинників надання туристичних послуг, особливу роль у процесі інвестування мають інвестиції у майнові елементи основних засобів. Враховуючи в якості критерію класифікації ціль інвестиційного проекту, виокремлюють три категорії майнових інвестицій:

- інвестиції відтворення (відновлення, заміни), які здійснюються для заміни зношених майнових елементів новими основними засобами;
- інвестиції з модернізації, які полягають у покращенні використання основних засобів;
- інвестиції розвитку, тобто вироблення або придбання нових елементів основного капіталу.

Нематеріальні інвестиції – це фінансові засоби, спрямовані на професійний розвиток персоналу, маркетингову діяльність, набуття майнових прав (наприклад, ліцензій).

Планування інвестиційної діяльності туристичного підприємства – важливий процес, адже необхідно враховувати значну кількість чинників, у тому числі й непередбачуваних, а також ступінь ризику вкладення інвестицій. Цей процес також важливий для підприємства, оскільки, плануючи інвестиції, суб'єкт господарювання створює передумови стратегії розвитку. Якщо інвестиційний план добре складений, – туристичне підприємство може ефективно функціонувати, а якщо неякісно, – в майбутньому може очікувати банкрутство.

Отже, планування інвестиційної діяльності – це процес розроблення системи планових заходів із забезпечення підприємства необхідними інвестиційними ресурсами з метою підвищення ефективності його інвестиційної діяльності у майбутньому. Головною ціллю інвестиційного планування є інтеграція всіх учасників для виконання комплексу робіт, які забезпечують реалізацію визначених завдань. Під час формування інвестиційного плану необхідно дотримуватися відповідних правил:

- інвестиційний план туристичного підприємства має узгоджуватися зі стратегією його розвитку;
- інвестувати засоби у виробництво чи у цінні папери доцільно тоді, коли від цього підприємство отримає більшу вигоду, ніж збереження грошей на депозитному рахунку в банку;
- інвестувати засоби доцільно лише у рентабельні проекти;
- приймати рішення щодо інвестування потрібно за умови отримання найбільшої економічної вигоди і за наявності найменшого ступеня ризику.

Прикладом ефективного інвестування в туристичну діяльність турпідприємств є лізинг, який дає змогу використовувати активи без необхідності їх придбання. Предметом лізингу найчастіше є транспортні засоби, технічне обладнання, елементи оснащення, а також нерухомість. Крім того, лізинг не обмежує можливості залучення кредиту [12].

Національний банк України (далі – НБУ) уточнив умови для здійснення інвестицій, пов'язаних із реструктуризацією заборгованості банківських боржників. Ці зміни внесені постановою правління Нацбанку № 104 від 20 жовтня 2017 р. [10].

Уряд України в 2017 р. погодив додатковий перелік інвестиційних проектів регіонального розвитку з обсягом фінансування більш, як 98 млн грн у рамках Державного фонду регіонального розвитку (далі – ДФРР). Загальний обсяг фінансування ДФРР 2017 рік становить 3,5 млрд грн [4].

Інструменти, за допомогою яких можливо залучити інвестиції, – стратегічне планування, управління земельними ресурсами, повноваження архітектурно-будівельного контролю, професійно-технічні кадри, міжрегіональна кооперація, міжнародна технічна допомога та інвестиційні преференції. Ці інструменти можуть розвивати не тільки окремі громади, але й область та декілька регіонів одночасно [7].

Іноземні компанії зацікавлені в концесійних проектах в Україні. У жовтні 2017 р. Міністерством інфраструктури в Американській торговельній палаті (АСС) було організовано круглий стіл «Поточні концесійні проекти в секторі морських портів України» з питань державно-приватного партнерства. Міністерство інфраструктури планує розширення державно-приватного партнерства та концесію на українські дороги [6].

Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України на 1 жовтня 2017 р. складає 39,72 млрд дол, що на 2,22 млрд дол, або на 5,9%, більше показника на початок року – 37,5 млрд дол [5].

Однією з важливих складових розвитку національного господарства є імпорт інвестицій. Серед низки чинників для надходження іноземних інвестицій є наявність ефективного інвестиційного законодавства, причому не лише і не стільки самої законодавчої бази, а її непорушність та стабільність.

Державне регулювання диктує ряд вимог до ведення господарської діяльності у рамках національної економіки. Формування інвестиційної стратегії повинне базуватися на цих вимогах і відповідати соціальному замовленню суспільства. Основні напрями капіталовкладень в сферу туризму визначаються пріоритетними напрямами розвитку цієї галузі економіки.

Згідно «Дорожньої карти та напрямів реалізації Стратегії» визначено напрями:

1. безпека туристів;
2. нормативно-правова база сфери туризму та курортів, зокрема розроблення законопроектів щодо запровадження інституту саморегульованих організацій у сфері туризму та курортів (створення національної туристичної організації), заходів з підтримки розвитку туристичної індустрії (щодо створення режиму сприяння для залучення інвестицій у розбудову туристичної індустрії);
3. розвиток туристичної інфраструктури, зокрема:

- забезпечення комплексного розвитку територій, зокрема створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову туристичної інфраструктури, зокрема, шляхом:

- проведення моніторингу інвестиційних пропозицій щодо розбудови туристичної інфраструктури у регіонах;

- підготовка каталогу інвестиційних проектів у сфері туризму та курортів для представлення потенційним вітчизняним та іноземним інвесторам;
- участь інвестиційних проектів у сфері туризму та курортів у міжнародних ярмарках інвестиційних проектів;

4. розвиток людських ресурсів;

5. маркетингова політика розвитку туризму та курортів України.

Для досягнення цілей Стратегії у рамках визначених пріоритетних напрямів необхідно забезпечити ефективну взаємодію правового, організаційного, економічного та фінансового механізмів державного регулювання розвитку сфери туризму та курортів. Економічний механізм забезпечує дотримання принципів сталого розвитку територій та утримання високого рівня конкурентоспроможності, зокрема й шляхом використання інструментів для формування сприятливих умов для залучення інвестицій у туристичну галузь.

Фінансовий механізм забезпечує реалізацію принципів прозорості та передбачуваності дій органів державної влади з розподілу коштів державного бюджету, інвестицій, грантів міжнародних організацій, залучення кредитів банків та небанківських установ, коштів недержавних цільових фондів, лізингових компаній.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюється у межах коштів державного та місцевих бюджетів, суб'єктів туристичної діяльності, коштів міжнародної технічної допомоги, інших міжнародних донорів, фінансових організацій (установ), коштів інвесторів та інших джерел, не заборонених законом.

Обсяг фінансування Стратегії визначається з урахуванням конкретних завдань та у межах коштів, передбачених державним бюджетом на відповідний рік.

МЕРТ запровадило програму лояльності «Турист України», яка передбачає підписання меморандуму. «Турист України» – це інструмент народної дипломатії у туризмі, який мотивує людей більше подорожувати країною, та розрахований, як на українців, так і на іноземців. Є підтримка ПриватБанку, Visa, Національної туристичної організації з метою створення національної програми лояльності «Турист України».

Серед пріоритетних напрямів у сфері туризму є питання співпраці з приватними підприємствами для модернізації інфраструктури в Україні. Для реалізації пілотного проекту державно-приватного партнерства обрано Львівщину.

Серед найбільших інвесторів в Україні варто назвати Європейський банк реконструкції та розвитку (далі – ЄБРР), який вклав близько 12 млрд грн у реалізацію інвестиційних проектів протягом останніх років.

Урядовці 10 березня 2017 р. схвалили внесення змін до постанови КМУ № 117 та № 710, які дозволять здійснювати бюджетне фінансування участі України у туристичних подіях. Крім того, ці нововведення дозволяють проводити попередню оплату товарів і послуг, що закуповуються у рамках бюджету, і пов'язаних з участю у туристичних заходах [16].

Необхідна постійна планова робота, визначення відповідних індикаторів для обґрунтування доцільності інвестування конкретних проектів.

За даними інформаційних агентств, з публічних виступів і матеріалів за результатами роботи в 2016 р. оприлюднено інформацію про те, що МЕРТ України створило спеціальний підрозділ для вирішення проблем у сфері туризму, проводить міжнародні конференції і має намір створити єдину національну туристичну організацію. МЕРТ заклало в бюджет кошти на промоцію України у світі [16].

Упродовж останніх місяців, коли існує Департаменту туризму і курортів МЕРТ, проведена активна робота щодо консолідації регіонів. Для цього при МЕРТ створили Раду туристичних міст та регіонів і провели вже декілька плідних зустрічей для працівників структурних підрозділів, які відповідають за туризм та сферу курортів в Україні [2].

Генеральна Асамблея ООН затвердила проголошення 2017 року Міжнародним роком сталого розвитку туризму, закликавши ЮНВТО всіляко сприяти втіленню в життя відповідної програми святкування у співпраці з урядами країн-членів ООН, іншими міжнародними та регіональними організаціями. Україна – повноправний член ЮНВТО з 1997 р., тому цей заклик стосується її безпосередньо. Міжнародний рік сталого розвитку туризму – це унікальна можливість для промоції внеску туристичного сектора в загальний сталий розвиток, включаючи його економічну, соціальну та екологічну складові, а також для підвищення обізнаності про справжні розміри сектора, що часто недооцінюється. Завдання сталого розвитку туризму включено до Цілей Сталого Розвитку, ухвалених Генеральною Асамблеєю ООН у вересні 2015-го року, та до нового Порядку Денного-2030, над втіленням яких почали працювати країни світу.

Кабінет Міністрів України підтримав проект Указу Президента України «Про оголошення 2017 року Роком сталого туризму заради розвитку в Україні», який підготувало МЕРТ із урахуванням рекомендацій ЮНВТО.

Трьома стовпами стійкості названі економічний, соціальний і екологічний, і зазначено, що туристичний сектор може внести свій внесок в їх зміцнення, створюючи нові робочі місця, розвиваючи сфери торгівлі та послуг [17]. Отже, з метою підвищення інвестиційної привабливості галузі та покращення фінансового потенціалу для інвестування розвитку її підприємств необхідно здійснити наступні заходи [18]:

1. Розробити та затвердити Державну стратегію розвитку туризму; до обговорення залучити фахівців сфери туризму та громадськість.

2. Створити на регіональному рівні (насамперед, у депресивних та прикордонних областях) при органах виконавчої влади неприбуткові інституції, які б сприяли залученню іноземних інвестицій.

3. Розробити комплексні інвестиційні програми на державному та регіональному рівнях з використанням системного підходу – врахувати можливість подальшого розвитку даного об'єкту та створення на його базі туристичного центру.

4. Підвищити фінансову та інвестиційну грамотність малих та середніх суб'єктів господарювання туристичної сфери на регіональному рівні. Адже завдяки розробці та впровадженню освітніх програм з питань інвестиційної діяльності можлива

активна інтеграція цих суб'єктів у процес реалізації інвестиційних проектів на регіональному рівні.

5. Міністерству інформаційної політики більше уваги приділяти інформаційному висвітленні туристичного потенціалу України в міжнародних засобах інформації.

6. Удосконалити механізми статистичного обліку, в частині виокремлення даних, щодо пасажирських перевезень та показників економічної діяльності туроператорів і турагентів, з метою розрахунку прямого та загального внеску сфери туризму в економіку країни.

7. Підвищити дієвість використання в галузі фінансово-кредитних важелів через:

- зрівняння умов здійснення інвестиційної діяльності як для вітчизняних так і іноземних інвесторів;

- відміну практики оподаткування грошових коштів при внесенні акціонерного капіталу в іноземній валюті;

- використання інвестиційних податкових канікул в пріоритетних регіонах, або окремих туристичних об'єктів;

- звільнення від оподаткування ввезених на митну територію України устаткування, обладнання та інших засобів необхідне для реконструкції, модернізації чи створення нового об'єкту туристичної інфраструктури.

8. Активно застосовувати інноваційні інструменти фінансового забезпечення інвестиційних проектів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, в статті здійснено аналіз стану інвестиційної діяльності в Україні в сегменті

туристичного бізнесу; висвітлено питання актуальності залучення вітчизняних і міжнародних інвестицій в туристичну сферу; акцентовано увагу на пріоритетних напрямках для інвестування в туризм, формах і методах залучення та цільового спрямування інвестицій.

В Україні схвалено відповідний документ, яким передбачено ряд пріоритетних заходів для розвитку туризму. Це – «Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року». Серед основних завдань Стратегії – здійснення комплексних заходів з підтримки розвитку туристичної індустрії, зокрема створення привабливого інвестиційного клімату у сфері туризму та курортів.

Таким чином, інвестування в туристичну галузь є частиною інвестиційної політики держави в цілому і базується на вимогах законодавства та загальної концепції розвитку національної економіки. Тому необхідно виділяти та дослідити специфічні особливості інвестиційних процесів у сфері українського туризму та надати оцінку ролі держави в їх регулюванні. Актуальною є необхідність підвищення впливу державних органів на процес мобілізації внутрішніх джерел інвестицій та оптимальний їх розподіл серед зацікавлених суб'єктів інфраструктури туризму. Серед основних методів державного регулювання необхідні модернізація законодавства, вдосконалення існуючого організаційного та економічного механізмів управління, вивчення динаміки розвитку сфери послуг, і зокрема туризму, що дозволить визначити пріоритетні напрями розвитку туристичного потенціалу та ефективного інвестування в пріоритетні напрями.

Список літератури:

1. Асоціація індустрії гостинності України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aigu.org.ua/grant.html>.
2. В Україні серйозно взялися розвивати туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/v_ukrayini_seryozno_vzylisya_rozvivati_turizm_n698049.
3. Генеральна Асамблея ООН оголошує 2017-й Міжнародним роком сталого розвитку туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/1932387-oon-2017-y-sane-rokom-mijnarodnogo-stalogo-rozvitku-turizmu.html>.
4. Зубко: У рамках ДФРР у 2017 році буде профінансовано майже 800 інвестиційних проектів у всіх областях України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elvisti.com/node/211204>.
5. Іноземні інвестиції в Україну виросли на 6% з початку року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elvisti.com/node/212668>.
6. Іноземні компанії зацікавлені в концесійних проектах в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elvisti.com/node/211001>.
7. Інструменти залучення інвестицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elvisti.com/node/211240>.
8. Інтерв'ю. В Україні дуже багато проектів, але жодного, який відповідав би міжнародним стандартам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsn.ua/interview/v-ukrayini-duzhe-bagato-proektiv-ale-zhodnogo-yakiy-vidpovidav-bi-mizhnarodnim-standartam-949788.html>.
9. Кудла Н. Є. Менеджмент туристичного підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://Kudla_turizm/medzhment_turistichnogo_pidpriyemstva.
10. НБУ уточнив вимови до інвестицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elvisti.com/node/211144>.
11. Про внесення змін до Закону України «Про інвестиційну діяльність» щодо державних інвестиційних проектів: Закон України від 23 березня 2017 року № 1981-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1981-19>.
12. Про інвестиційну діяльність: Закон України 18 вересня 1991 року № 1560-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/print>.
13. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p>.
14. Про туризм: Закон України N 325/95-ВР від 15.09.95, ВВР, 1995, N 31, ст. 242. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/325-95-vr>. Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.
15. Сисоєва С. І. Державні механізми інвестування в туристичну діяльність в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///G:/2017_internet_джерела_інвестиції_туризм/Сисоєва.pdf.
16. Туризм в Україні: чи можливий перезапуск при малому бюджеті? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://qha.com.ua/ua/turizm/turizm-v-ukraini-chi-mojlivi-perezapusk-pri-malomu-byudjeti/16098/>.
17. УНІАН. 2017 рік стане роком туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.net/common/1686536-2017-god-stanet-godom-turizma-v-ukrayini>.

18. Шуплат О. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємств сфери туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///G:/2017_інтернет_джерела%20для%20статей/джерела%20інтернет+інвестиції%20туризм/Шуплат%20фін_забезп_інвест_туризму %20стаття%202015.pdf.

Герман И.В.

Черкасский государственный технологический университет

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ ПРЕДПРИЯТИЙ ТУРИСТИЧЕСКОЙ СФЕРЫ

Аннотация

В статье осуществлен анализ состояния инвестиционной деятельности в Украине в сегменте туристического бизнеса. Освещены вопросы актуальности привлечения отечественных и международных инвестиций в туристическую сферу. Акцентировано внимание на приоритетных направлениях для инвестирования в туризм, формах и методах привлечения и целевого использования инвестиций.

Ключевые слова: инвестиция, инвестиционная деятельность, инвестиционная политика, приоритетные направления, туризм, туристическая сфера, туристические предприятия.

Herman I.V.

Cherkasy State Technological University

ACTUAL ISSUES OF INVESTMENT POLICY OF TOURISM ENTERPRISES

Summary

The article analyzes the state of investment activity in Ukraine in the segment of tourism business. The issues of relevance of attracting domestic and international investment in the tourism sector are highlighted. Attention is focused on the priority areas for investing in tourism, the forms and methods of attracting and targeted use of investments.

Keywords: investment, investment activity, investment policy, priority directions, tourism, tourist sphere, tourist enterprises.